

stedlige tilskud, heraf 42 købstadsbiblioteker (inkl. København, Frederiksberg og Søfartens bibliotek), 16 landbiblioteker, 17 børnebiblioteker i købstæder og 10 børnebiblioteker i landkommuner (herunder Københavns omegnskommuner). Statens årlige merudgifter ved den foreslåede ændring af tilskuds-satserne vil beregnet efter de lokale tilskud i 1958-59 udgøre 1 719 572 kr., idet der herved er taget hensyn til bortfaldet af det særlige 15 pct.s tilskud til større biblioteker. Hertil kommer en merudgift til forfatterfonden på 85 979 kr., således at den samlede merudgift i finansåret 1959-60 ville blive 1 805 571 kr., hvortil dog kommer et betydeligt beløb som følge af lønstigninger foranlediget af den nye lønningslov. Dette beløbs størrelse er det ikke muligt at beregne for tiden.

Den foreslåede ændring af bestemmelsen om fastsættelse af regler for beregning af lejeværdien af biblioteker har redaktionel karakter. Denne værdiansættelse er foretaget efter regler, der efter forudgående forhandlinger mellem biblioteksrådet og de kommunale organisationer er godkendt af undervisningsministeriet efter indstilling af biblioteksdirektøren. Disse regler går ud på, at selvstændige biblioteksbygninger vurderes med en bestemt forrentnings- og afskrivningsprocent af anlægssummen, medens der for lokaler i ikke selvstændige biblioteksbygninger er fastsat beløb pr. kvadratmeter, graderet efter lokalernes beliggenhed og alder. Der næres ikke planer om en ændring af disse regler. Man har derfor ikke fundet tilstrækkelig anledning til i loven at indføre en af De samvirkende sognerådsforeninger i Danmark ønsket ny bestemmelse om, at der inden de pågældende reglers fastsættelse efter indstilling fra biblioteksdirektøren og biblioteksrådet af undervisningsministeren skal forhandles med indenrigsministeren. Man har derimod fundet det naturligt, at det i loven bestemmes, at reglerne fastsættes af ministeren efter indstilling fra biblioteksdirektøren og biblioteksrådet. Ved biblioteksrådets medvirken vil samtlige kommunale organisationer, jfr. forslaget til § 9, såfremt en ændring skulle blive aktuel, kunne få indflydelse på reglernes udformning gennem deres repræsentanter i biblioteksrådet.

Fastsættelsen af de nævnte særlige beregningsregler var nødvendig, fordi det uklare udtryk i loven „... forhold til det almindelige prisniveau ...“ ikke gav en praktisk brugbar vejledning, og det er derfor foreslået, at disse ord udgår.

b. Ved loven af 27. maj 1950 indførtes en forhøjelse af det særlige tilskud til centralbiblioteker fra 8 000 kr. til maksimalt 20 000 kr. På trods heraf har en række centralbiblioteker betydelige tab på

virksomheden uden for hjembyen derved, at udgifterne til oplandsarbejdet overstiger centralbibliotekstilskuddet. Bestemmelsen i § 4 d. i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 27. december 1950 vedrørende gennemførelsen af lov nr. 264 af 27. maj 1950 om folkebiblioteker, efter hvilken bestemmelse centralbiblioteket er forpligtet til at stille børnebøger til rådighed for oplandsbibliotekerne, har også medvirket til, at virksomheden er blevet tabsgivende. Da det yderligere må betragtes som irrationelt, at dette tilskud er sat i relation til det lokale tilskud fra centralbibliotekets hjemstedskommune uden hensyn til oplandets størrelse, har man foreslået følgende ny beregningsgrundlag:

Der opretholdes et grundtilskud på 5 000 kr. til hvert centralbibliotek. Herudover ydes et beløb udelukkende beregnet på grundlag af centralbiblioteksområdets størrelse. Der kan herved ses bort fra kommuner med mere end 15 000 indbyggere, idet sådanne kommuners biblioteker ikke skulle behøve den samme forsyning med bøger fra centralbiblioteket, som ydes sognebiblioteker i landkommuner af sædvanlig størrelse. På den anden side vil det være naturligt at medtage såvel områdets mindre landkommuner som dets mindre købstæder, der undertiden ikke er bedre stillet end visse landkommuner. Der foreslås derfor et tilskud beregnet med 50 øre pr. indbygger i kommuner med under 15 000 indbyggere.

Centralbiblioteksområdet for Københavns amt, for hvilket Gentofte kommunes bibliotek er centralbibliotek, omfatter et meget stort antal kommuner med over 15 000 indbyggere. Et centraltilskud til det pågældende bibliotek beregnet efter de foran omtalte regler ville som følge heraf blive urimeligt ringe. Det må derfor anses for retfærdigt at skabe en særordning for dette bibliotek, der betjener hele sit område på en effektiv måde. Under hensyn til bibliotekets størrelse finder man, at en sådan særordning passende kan gå ud på, at der ydes det et beløb, svarende til det højeste centraltilskud til noget andet centralbibliotek.

Under forudsætning af disse ændrings gennemførelse må det sikres, at centraltilskuddene (og amtstilskuddene) anvendes til betjening af oplandet, og en bestemmelse om pligt for centralbiblioteket til at afgive en økonomisk redegørelse for oplandsvirksomheden bør derfor indføres i den ministerielle bekendtgørelse.

Merudgiften ved den foreslåede ændring af centralbibliotekstilskuddene vil beregnet i forhold til tilskuddet i 1958-59 udgøre ca. 700 000 kr. årlig, jfr. bilag 1.